

**SUOMEN SUURLÄHETYSTÖ
MOSKOVA**

Taloussuutisia Moskovasta 1.9.–15.9.2011

- Maailmantalouden epävarmuudet heijastuvat myös Venäjälle
- Venäjän bkt on kasvanut odotettua hitaammin
- Venäjä valmistelee uutta maahanmuuttostrategiaa
- Venäjän budjettineuvotteluissa ei sanaakaan säästöistä
- Pääministeri Putin: ”Emme ole luopuneet suunnitelmista korottaa puutulleja”

Venäjän talouden kehitys (toteutunut):	1–7/2011	1–7/2010
BKT:n kasvu (vuosimuutos %)	3,7 % *	4,3 % *
Reaalipalkan kasvu (muutos %)	2,3 %	4,9 %
Inflaatio (kuluttajahintojen muutos %)	9,5 %	6,4 %
Vähittäiskauppa (muutos %)	5,3 %	5,3 %
Teollisuustuotanto (muutos %)	5,3 %	9,6 %
Kiinteät investoinnit (muutos %)	3,6 %	0,9 %
Raakaöljyn hinta (kauden keskihinta)	109 \$/bll	76 \$/bll

Lähde: Tilastokeskus (toteutuneet) ja talouskehitysministeriö

* Bkt-kasvu on tammi-kesäkuun ajalta, myös vertailukauden osalta.

Venäjän talouden ennuste 2011–14:	2011	2012	2013	2014
BKT:n kasvu (vuosimuutos %)	4,1 %	3,7 %	4,0 %	4,6 %
Reaalipalkan kasvu (muutos %)	3,3 %	4,8 %	5,9 %	6,0 %
Inflaatio (kuluttajahintojen muutos %)	6,5–7 %	5-6 %	5-5,5 %	4-5 %
Vähittäiskauppa (muutos %)	5,3 %	5,4 %	5,3 %	5,3 %
Teollisuustuotanto (muutos %)	4,8 %	3,4 %	3,9 %	4,2 %
Kiinteät investoinnit (muutos %)	6,0 %	7,8 %	7,1 %	9,6 %
Raakaöljyn hinta (ennustettu keskihinta)	108 \$/bll	100 \$/bll	97 \$/bll	101 \$/bll

Lähde: Talouskehitysministeriön viimeisin ennuste (elokuu 2011)

Vararahastojen tilanne:	1.1.2011	1.9.2011
Vararahasto (budjetin alijäämää varten)	25,4 mrd.\$	26,8 mrd.\$
Hyvinvointirahasto (eläkerahastoa varten)	88,4 mrd.\$	92,6 mrd.\$
Keskuspankin kulta- ja valuuttavarannot	479 mrd.\$	545 mrd.\$

Lähde: Venäjän valtiovarainministeriö, Venäjän keskuspankki

	Vuoden alussa:	Viimeisin tieto:
Ruplan kurssi vuoden alussa ja nyt:	1.1.2011	15.9.2011
Ruplan kurssi / EUR ja USD	40,49 RUB	41,35 RUB/EUR
	30,35 RUB	30,36 RUB/USD

Lähde: Venäjän keskuspankki

Öljyn hinnan kehitys 2011:	1.1.2011	14.9.2011
Öljyn hinta, Brents USD /bll	94,75 USD	115,19 USD/bll
Öljyn hinta, Urals USD / bll	91,35 USD	113,54 USD/bll

Lähde: Interfax, Vedomosti

Talouspolitiikka ja talouskehitys

Maailmantalouden epävarmuudet ja hidastunut talouskasvu heijastuvat myös Venäjälle.

Maailmanpankki on alentanut sekä USA:n että EU-maiden talouskasvuennusteita tälle ja seuraavalle vuodelle. Synkentyneiden talousennusteiden varjossa raaka-aineiden hinnat kääntyvät laskuun. IEA on jo alentanut maailman raaka-öljyn kulutus- ja hintaennustetta. Seurauksena myös Venäjän talouskasvun ennustetta alennetaan. Tämän vuoden talouskasvu yltänee vielä noin neljän prosentin tasolle, mutta ensi vuonna kasvu hidastunee. Muutoksen suuruus riippuu pitkälti maailmantalouden kehityksestä ja Venäjän talouspolitiikasta vaalien jälkeen.

Bkt on kasvanut odotettua hitaammin. Toisen neljänneksen bkt-kasvu oli edellisvuoteen verrattuna 3,4 %. Ensimmäisen neljänneksen kasvu oli vastaavasti 4,1 %. Raaka-ainesektorin tuotannon kasvu oli toisella neljänneksellä 2,2 % ja jalostavan teollisuuden kasvu 6,9 %. Verrattuna ensimmäiseen neljännekseen kasvu selvästi hidastui, mutta kulutuksen kasvu jatkui vahvana. Rakentaminen kasvoi noin prosentin ja investoinnit lisääntyivät 2,7 %, joka oli hyvä uutinen. Loppuvuoden kasvuennusteet vaihtelevat 3 ja 4 prosentin välillä. Jos maailmantalous ajautuu taantumaan, Venäjän talouskasvu hidastuu entisestään.

Venäjän vaalipolitiikka hidastaa talouskasvua. Maan tunnetuimpiin taloustieteilijöihin kuuluvat *Vladimir Mau* ja *Jaroslav Kuznetsov* (jotka myös johtavat Venäjän *Strategia 2020* talouden työryhmää) varoittavat, että vaalipolitiikan luoma epävarmuus ja päätöksenteon puute hidastaa maan talouskasvua jo tänä vuonna. Taloustieteilijät ovat jo aikaisemmin todenneet, että Venäjän talouspolitiikan pitäisi muuttua merkittävästi kestävänsä kehityksen turvaamiseksi. Heidän mielestään vaalivuosi ja vaalien valmistelut ovat vähentäneet uudistusvalmiutta. Vaikka talouden monipuolistaminen ja talousrakenteen uudistaminen on ollut osa nykyisenkin hallituksen talouspolitiikkaa, todellista uudistustyötä on tehty hyvin vähän. *Strategia 2020*-työryhmä valmistelee vuoden loppuun mennessä kattavan raportin, jonka olisi tarkoituksena toimia seuraavan hallituksen talouspoliittisen ohjelman perustana. Työryhmät ovat jo nyt ilmaisseet huolta siitä, että ehdotetut uudistukset jäänevät toteuttamatta, ellei valta vaihdu vaalien jälkeen.

Venäjän suhteellinen kilpailukyky on heikentynyt. Tämän vuoden *World Competitiveness* vertailussa Venäjä oli 66. sijalla 142 maasta. Venäjä putosi kolme sijaa edellisvuodesta ja sen kilpailukyky on raportin mukaan kaikkia muita BRIC-maita heikompi. Kiina oli tämän vuoden vertailussa noussut 26. sijalle ja Brasilia ja Intia olivat sijoilla 53. ja 56. Venäjän sijoitusta alentaa edellisvuoden tapaan markkinoiden tehottomuus ja kilpailun puute sekä heikot institutionaaliset mittarit. Venäjä saa hyvät pisteet markkinoidensa suuren koon takia ja makrotaloudellisen tilanteen suhteellisen vakauden ansiosta, mutta heikot pisteet markkinoiden heikon toimivuuden ja tehottomuuden takia. Institutionaalista ja liiketoimintaympäristön kehittyneisyyttä kuvaavissa mittareissa Venäjän sija on erityisen heikko; listan loppupäässä. *World Economic Forum*in julkaisemassa raportissa käytetään yli 100 eri mittaria kilpailukyvyn määrittämiseen.

Venäjä valmistelee uutta maahanmuuttostrategiaa. Venäjän väestön ennustetaan vähenevän seuraavan 10 vuoden ajan ainakin 10 miljoonalla. Tämä tuo uusia haasteita etenkin työmarkkinoiden kehitykseen. Venäjän federaation turvallisuusneuvosto on presidentin pyynnöstä valmistellut uutta migraatiostrategiaa, jonka päätavoitteena on maahanmuuton edistäminen. Viime vuonna astuivat voimaan uudet työlupasäännöt, joilla helpotettiin korkeasti koulutettujen asiantuntijoiden maahanmuuttoon liittyvää byrokratiaa. Turvallisuusneuvoston sihteerin Patruševin mukaan, tarvitaan korkeasti koulutettujen asiantuntijoiden lisäksi merkittävä määrä uutta ammattitaitoista työvoimaa seuraavan vuosikymmenen aikana. Venäjän oma työväestö supistuu ja ammattilaisten määrä vähenee koska perinteiset alat eivät houkuttele Venäjän nuoria. Nuorten muutto ulkomaille on viime vuosina lisääntynyt. Tätäkin trendiä halutaan muuttaa, kertoi Patrušev. Uusi migraatiostrategia julkaistaan seuraavan turvallisuusneuvoston kokouksen yhteydessä.

Julkinen talous

Venäjän budjettineuvotteluissa ei sanaakaan säästöistä. Venäjän hallitus käsittelee 20.9. seuraavien kolmen vuoden budjettiesitystä. Epävarmasta taloustilanteesta huolimatta budjettineuvotteluissa ei ole keskusteltu säästöistä, eikä merkittävistä verojen korotuksista. Päinvastoin, ministeriön uuden budjettiesityksen mukaan federaation budjetin menoja korotetaan ensi vuonna noin 15 % (nimelliskorotus). Menolisäykset koostuvat pitkälti sosiaalimenoista eli eläkkeistä ja muita sosiaaliavustuksista, mutta myös esim. turvallisuuden ja poliisin menoja halutaan lisätä. Vaikka menoja lisätään, budjetin alijäämä pysyy suhteellisen pienenä. Oletuksena on, että raaka-öljyn hinta pysyy 100 dollarin tasolla. Aikaisemmissa ennusteissa öljyn hintakehitys on nähty konservatiivisemmin. Jos maailmantalous ajautuu uuteen taantumaan, budjetin tuloennuste voi osoittautua liian optimistiseksi. Finanssiministeri Kudrin totesikin lehdistötilaisuudessa, että julkinen talous on entistä haavoittuvaisempi maailmanlaajuisen talouskriisin iskiessä. Hän arvioi, että seuraava hallitus joutuu valitsemaan leikkaako se menoja vai nostaako se veroja.

Venäjän budjettisuunnitelma

<u>Edellinen budjettisuunnitelma:</u>	2011	2012	2013	2014
Federaation budjetin tulot, % bkt:sta	19,3 %	18,5 %	18,4 %	18,0 %
sisältäen energiasektorin tulot % bkt:sta	9,5 %	8,6 %	8,2 %	7,7 %
Federaation budjetin menot, % bkt:sta	20,7 %	21,2 %	21,2 %	20,3 %
Budjetin alijäämä (% maan bkt:sta)	-1,3 %	-2,7 %	-2,8 %	-2,3 %
Raakaöljyn hinta (ennustettu keskihinta)	105 \$/bll	93 \$/bll	95 \$/bll	97 \$/bll
<u>Uusi budjettisuunnitelma (alustava):</u>	2011	2012	2013	2014
Federaation budjetin tulot, % bkt:sta	20,6 %	20,1 %	19,6 %	19,5 %
sisältäen energiasektorin tulot % bkt:sta	~10 %	9,5 %	8,7 %	8,2 %
Federaation budjetin menot, % bkt:sta	20,6 %	21,6 %	21,2 %	20,2 %
Budjetin alijäämä (% maan bkt:sta)	0,0 %	-1,5 %	-1,6 %	-0,7 %
Raakaöljyn hinta (ennustettu keskihinta)	108 \$/bll	100 \$/bll	97 \$/bll	101 \$/bll

Lähde: Talouskehitysministeriön uusi budjettiesitys (syyskuu 2011)

Budjetti voi tänä vuonna olla tasapainossa kasvaneiden verotulojen ansiosta. Finanssiministeri Kudrinin arvion mukaan federaation budjetti voi tänä vuonna olla tasapainossa. Uuden talousarvion mukaan budjetin tulot lisääntyvät edelliseen budjettisuunnitelmaan verrattuna noin 700 miljardilla ruplalla, eli yhtä paljon kuin aikaisemmin ennustettu alijäämä. Merkittävä osa tämän vuoden lisätuloista selittyy öljyn korkeamman vientihinnan ansiosta. Keskimääräinen vientihinta oli tammi-heinäkuussa 109 dollaria ja energiasektorin verot kattoivat tällä jaksolla noin puolet federaation budjetin tuloista. Energiasektorin lisäksi myös tuonti on kasvattanut budjetin tuloja. Tuonnin yhteydessä ALV maksetaan jo tullauksen yhteydessä. Tuonnin ALV tulot ovat tammi-heinäkuussa kasvaneet yhtä nopeasti kuin tuonti eli noin 40 %.

Finanssiministeriö haluaa lisätä valtion yhtiöiden valvontaa. Finanssiministeriö on valmistellut ehdotuksen tiukentaa valtionyhtiöiden valvontaa. Kyseessä on ensisijaisesti valtionyhtiöiden ulkomaanlainanoton valvonnan tiukentamisesta. Suurin osa Venäjän ulkomaanvelasta on juuri yritysten ulkomaanvelkaa. Valtion suora ulkomaanvelka on paljon vähäisempi. Talouskriisin aikana yritysten ulkomaanlainan määrä väheni hieman, mutta on taas tänä vuonna kasvanut. Kun vuoden 2010 lopulla venäläisten yritysten ulkomaanvelka oli vajaat 300 miljardia dollaria, oli velka kesäkuun lopulla kasvanut 328,5 miljardiin dollariin. Pankkien ja yritysten yhteenlaskettu ulkomaanvelka oli vuoden alussa 442 miljardia dollaria ja kesäkuun lopulla 485 miljardia dollaria. Finanssiministeriön pitkäaikaisena tavoitteena on kehittää kotimaan velkamarkkinoita ja vähentää ulkomaisen rahoituksen tarvetta.

<u>Venäjän ulkomaan velka:</u>	1.1.2011	1.7.2011
Valtion ulkomaan velka	32,1 mrd.\$	31,7 mrd.\$
Pankkien ulkomaan velka	144,2 mrd.\$	157,0 mrd.\$
Yritysten ulkomaan velka	298,3 mrd.\$	328,5 mrd.\$

Lähde: Venäjän keskuspankki

Talouskehitysministeriö ehdottaa julkisten hankintojen järjestelmän uudistusta. Ministeriö ehdottaa uutta julkisten hankintojen sopimusjärjestelmää *FKS (Federalnaja kontraktnaja sistema)*, joka korvaisi nykyisen lain julkisista hankinnoista ja samalla uudistaisi koko hankintaprosessia – suunnittelusta toteutukseen, sen seurantaan ja tarkastukseen asti. Pääpilarina uudessa järjestelmässä on avoin kilpailuttaminen. Samanaikaisesti halutaan lisätä virkamiesten oikeuksia ja vastuita julkisten hankintojen toteuttamisessa. Uusi järjestelmä vähentäisi talouskehitysministeriön mukaan järjestelmän väärinkäytöksiä ja korruptiota. Kriitikoiden mielestä se taas lisääisi korruptiota. Uusi ehdotus on hallituksen käsittelyssä ja tavoitteena on saada lakiehdotus valmiiksi duuman käsittelyyn marraskuun 1. päivään mennessä.

Yksityistäminen

Valtion yksityistämishjelmaa täsmennettiin ja laajennettiin. Presidentti Medvedevin vaatimuksesta talouskehitysministeriö täsmensi yksityistämishjelman aikatauluja ja tavoitteita. Yksityistämishjelman kehysuunnitelma hyväksyttiin jo viime vuoden marraskuussa, mutta tarkemmat tiedot aikataulusta ja myytävistä osuuksista jäivät auki. Uudessa yksityistämissuunnitelmassa on listattu 1375 yhtiötä. Suurimmista yhtiöistä myydään edelleen vain vähemmistöosuuksia, mutta pienistä ja keskisuurista voidaan myydä myös niiden koko osakekanta. Suurista yhtiöistä mielenkiintoa on herättänyt vähemmistöosuuksien myynti öljy-yhtiö *Rosneftista*, vesivoimayhtiö *RusGidrosta*, kauppalaivastoyritys *Sovkomflotista* ja valtion rautatieyhtiö *RZHD:stä*. Näillä näkymin suunnitellut myynnit siirtyvät ensi vuoden puolelle.

Murmanskin kalasatamayhtiö huutokaupataan. Tämän vuoden yksityistämissuunnitelman osana myydään syyskuun viimeisenä päivänä Murmanskin kalasatamayhtiö. Valtion omaisuudenhoitolaitos *Rosimuzhestvo* on julkistanut huutokauppaavansa kaikki 4,752,760 osaketta 30.9.2011. Tarjouksia osakekannasta vastaanotetaan 23.9. asti. Lähtöhinnaksi on asetettu 1,15 miljardia ruplaa, josta voi tehdä korotuksia 30 miljoonan ruplan erissä.

Yksi Venäjän suurimpia kuohuviinivalmistajia yksityistettiin. Yhdestä maan suurimmista kuohuviinivalmistajista *"Abrau-Durso"*-yhtiöstä myytiin loput 42 % osakkeista tänä kesänä. Ostaja oli 58 %:n enemmistön vuonna 2006 hankkinut *Solvalub*, jonka omistajana on oligarkki Boris Titov. Venäläisen kuohuviinin (jota Venäjällä kutsutaan samppanjaksi) tuotanto on kolminkertaistunut 10 vuoden aikana.

Pankki- ja rahoitus

Pankkien yksityistämissuunnitelmat. Osana hallituksen yksityistämishjelmaa, Venäjä myy vähemmistö-osuuksia maan suurimmista pankeista *Sberbankista* ja *VTB:stä*. Tämän vuoden alussa myytiin VTB:stä jo 10 % ja syksyllä oli tarkoitus myydä 7,6 % Sberbankista. Sberbankin johdon mukaan myynti on taloustilanteen takia siirretty ensi vuodelle. VTB:stä valtio suunnittelee myyvänsä yhteensä 35,5 %, josta on toistaiseksi toteutettu vain 10 % osuuden myynti. Valtio aikoo pysyä enemmistö-omistajana molemmissa pankeissa (valtion omistukseen jää yksityistämissuunnitelman mukaan 50 % + 1 osake).

Venäjän valtion pankit dominoivat pankkisektoria. Ulkomaalaisten pankkien markkinaosuus on pysynyt suhteellisen pienenä viimeiset viisi vuotta. Puolivuotistilastojen mukaan ulkomaalaisten pankkien tasearvo on noin 12 % koko sektorin arvosta. Ulkomaalaisten osuus kokonaismarkkinoista on kuitenkin tätä pienempi. Yrityslainamarkkinoista ulkomaalaisten osuus on pysynyt noin 10 % tasolla viimeiset viisi vuotta. Yksityishenkilöiden lainamarkkinoiden osuus on kuitenkin kasvanut vajaaseen 14 %:iin (1-6/2011). Osuutta kasvattavat erityisesti pikaluotot, joita myydään kätevästi ostoskeskuksissa. Sberbankilla ei tähän mennessä ole ollut vastaavanlaista tuotetta tarjolla. Kesällä Sberbank kuitenkin osti pikaluottoliiketoimintaa, joten jatkossa Sberbankin markkinaosuus voi kasvaa myös tällä sektorilla.

Ulkomaalaisten pankkien markkina-osuudet nyt ja 10 vuotta sitten:

	2001	2007	2011 (1-6)
Vähittäistalletukset	1,1 %	4,9 %	5,5 %
Yritysten talletukset	5,8 %	10,1 %	12,7 %
Yksityiset lainat	1,2 %	12,2 %	13,9 %
Yrityslainat	4,8 %	10,4 %	10,2 %
Osuus tase-arvosta	5,5 %	11,0 %	11,8 %

Lähde: Venäjän keskuspankki ja Interfax

Elokuussa inflaatio muuttui deflaatioksi. Kulutushintojen muutos oli elokuussa negatiivinen, eli inflaatio muuttui deflaatioksi. Syynä oli elintarvikehintojen lasku. Tämän vuoden sadosta odotetaan hyvää ja viime kevään hinnankorotusten jälkeen peruselintarvikkeiden hinnat ovat nyt laskeneet. Elintarvikkeiden hinnat selittivät alkuvuonna noin puolet Venäjän inflaatiosta. Koko vuoden inflaatio hidastunee alle 8 prosentin. Keskuspankki tavoittelee noin 7 %:n inflaatiota.

Rakentaminen

Rakennusala elpyy kriisistä. Venäjällä rakentaminen kärsi pitkään talouskriisin aiheuttamasta rahoituksen puutteesta. Uusien projektien rahoitus on vasta tänä keväänä kääntynyt nousuun. Valmiiden rakennusten tilastoissa kasvua ei vielä näy, mutta rakennusyritysten liikevaihto on lähtenyt kasvuun ja rakennusmateriaalien ja -tarvikkeiden tuotanto on merkittävästi kasvanut viime vuodesta.

Eurooppalaiset rakennusyhtiöt odottavat kasvua Venäjältä. Eurooppalaisen rakennuskonealan järjestön (*CECE Committee for the European Construction Equipment Industry*) tuoreen jäsenkyselyn mukaan yli puolet rakennuskonealan yrityksistä kertoi seuraavan puolen vuoden näkymien olevan rakennusallalla hyvät tai erinomaiset. Tilauskanta on kasvanut ja alan työllisyys parantunut. Kyselyyn vastanneiden kesken parhaat kasvuluvut ovat odotettavissa Venäjällä, Kiinassa ja Intiassa. Venäjällä rakennusmarkkinat ovat kääntyneet nousuun talouskriisin jälkeen. Myös rakennuskoneiden markkinat ovat järjestön mukaan kääntyneet nousuun.

YIT aloittaa uusia asuntorakennusprojekteja Pietarissa. YIT jatkaa toiminnan laajentamista Venäjällä. Yhtiöllä on jo laajamittaista toimintaa Pietarissa, Moskovassa, Jekaterinburgissa ja muillakin Venäjällä. Suurimmat projektit ovat Pietarissa, jossa yhtiöllä on rakenteilla noin 2000 asuntoa ja suunnitteilla toiset 1500. Lehdistötiedotteen mukaan YIT on hankkinut uusia maa-alueita Pietarin keskustasta jossa se ensi vuonna aloittaa kaksi laajempaa rakennusprojektia. Molemmissa tulisi olemaan noin 50 000 asuineliölle. Toiselle alueelle yhtiö aikoo suunnitelman mukaan rakentaa edullisempia keskiluokan asuntoja ja toiselle eliittiluokan asuntoja ja toimistoja. Keskiluokasegmentti on nousussa, koska asuntolainan saanti on taas kriisin jälkeen parantunut.

Moskovan suurin rakennusalan konserni myytiin. Moskovan entisen pormestarin vaimon *Jelena Butarovan* omistuksessa oleva rakennusalan konserni *Inteko* myytiin syyskuussa moskovalaiselle liikemiehelle Mikhail Shishanoville. Inteko oli Moskovan johtavia rakennusalan yhtiöitä pormestari Luzhkovin aikana, mutta toiminta on hiipunut viime vuoden Moskovan pormestarivaihdoksen jälkeen. Konsernilla on lehdistötiedotteiden mukaan 1,7 miljardin dollarin velat, jotka vaativat uudelleenjärjestelyä. Suurimmat velat ovat valtionpankki *Sberbankille* ja *Moskva* pankille, jonka liiketoiminta myytiin konkurssin uhattua VTB-pankille.

Teknologia

LTE-matkaviestinverkkojen huutokauppa tulossa vuoden 2012 ensimmäisen neljänneksen aikana. Venäjän radiotaajuuskomitea suunnittelee nopean datasiirron mahdollistavien LTE-verkkojen (3GPP Long Term Evolution, myös 4G) lisenssihuutokauppaa vuoden 2012 ensimmäiselle neljännekselle. Huutokaupassa on myynnissä 791-862 MHz:n taajuusalue, mutta huutokaupan voittajat saavat myöhemmin käyttöönsä myös 2,5-2,7 GHz -taajuusalueen. Näiden lisäksi voittajalle on mahdollisesti tulossa lisäksi 720-791 MHz:n taajuusalue. Huutokaupan voittajat veloitetaan lisäksi sijoittamaan uudelleen tällä hetkellä sotilaskäytössä oleva 710-860 MHz:n taajuusalue.

Jaroslavl'n lento-onnettomuus muuttamassa Venäjän kaupallista lentoliikennettä. Presidentti Medvedev on vaatinut nopeita toimia Venäjän lentoturvallisuuden parantamiseksi ja todennut, että Venäjällä operoivien lentoyhtiöiden lukumäärää on pienennettävä ja yhtiöiden on saatava hankkia uusia turvallisia länsimaisia lentokoneita. Lisäksi on esitetty tiettyjen vanhempien konetyyppien asteittaista kieltämistä reittiliikenteestä puuttuvien turvajärjestelmien vuoksi. Uudistusten uskotaan hyödyttävän suuria lentoyhtiöitä, joiden turvallisuuskulttuuri on jo parempi. Suurimmat vaikutukset kohdistuvat syrjäisemmille kentille vanhalla neuvostokalustolla operoiviin pieniin lentoyhtiöihin, joille ei ole sopivaa korvaavaa kalustoa helposti saatavilla markkinoilta. Kaluston iän lisäksi lentoturvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä ovat toimintakulttuuri, kaluston ylläpito ja henkilöstön pätevyys, joiden osalta myös Jaroslavl'n turman yhteydessä on esitetty epäilyjä.

Langaton internet suunnitelmien mukaan vuoden 2012 aikana Moskovan metroom. Moskovan kaupungin tavoitteena on tehdä kaupungin metrooma langattoman verkon avulla houkuttelevampi ja mukavampi matkustustapa. Hanke on osa laajaa langattoman verkon rakennushanketta, josta esimerkkinä on ilmainen langaton verkko Gorkin puistossa ja joissain kaupungin linja-autoissa.

Energia

Raaka-öljyn tuotanto on ennätysellisen korkealla, mutta viennin määrä ei ole kasvanut. Raaka-öljyn tuotantomäärä nousee energiaministeriön mukaan ennätysellisen korkealle tänä vuonna. Ministeri *Shmatko* ennusti syyskuun alussa, että koko vuoden tuotanto olisi 509 miljoonaa tonnia. Edellisvuonna kokonaistuotanto oli 505 miljoonaa tonnia, jolloin 500 miljoonan tonnin raja rikottiin ensimmäistä kertaa. Viennin kokonaismäärä ei kuitenkaan ole lisääntynyt ja tammi-elokuussa se oli pari prosenttia vähemmän kuin vastaavalla ajanjaksolla viime vuonna. Viennin odotetaan kasvavan uuden energiaverotuksen myötä. Uudet raaka-öljyn vientiveroa alentavat veroprosentit astunevat voimaan 1. lokakuuta 2011.

Kotitalouksien sähkön ja kaasun hinnat korotetaan vasta ensi kesänä. Pääministeri Putin ilmoitti viime viikon budjettikokouksessa, että kotitalouksien kaasun, sähkön ja veden hintoja korotetaan ensi vuonna vasta 1. heinäkuuta, eikä 1. tammikuuta kuten on ollut tapana. Pääministerin ehdotuksen mukaan maksimikorotus on 15 %, eli sama kuin tänä vuonna. Sähkön ja veden osalta ehdotetaan, että maksimikorotus voisi olla vuoden inflaatio. Lopullinen päätös hintamekanismista tehdään loppuvuodesta.

Gazprom avasi putken Sahalinista Habarovskin kautta Vladivostokiin. Putken vihki käyttöön pääministeri Putin. Aluksi putkesta riittää kaasua vain kotimaisiin tarpeisiin, mutta tulevaisuudessa sen uskotaan lisäävään venäläisen kaasun vientiä mm. Japaniin, Kiinaan ja Etelä-Koreaan. Putken täysi kapasiteetti (30 miljoonaa kuutiometriä) on tarkoitus saavuttaa vuoteen 2020 mennessä. Sen rakennustyöt aloitettiin vuonna 2009.

Nord Stream ja South Stream -kaasuputkihankkeet etenevät. Nord Stream -putken koepumppaukset käynnistettiin 6.9. ja varsinaiset kaasuntoimitukset aloitetaan loka-marraskuussa. Tässä vaiheessa avattavan kaasuputken vuotuinen kapasiteetti on 27,5 miljardia kuutiometriä. Toimituskapasiteetti kaksinkertaistuu, kun sen rinnakkainen putki valmistuu ensi vuoden lopussa. *Gazpromin* johtajan Aleksei Miller ilmoitti, että myös South Streamin osuukien jaosta on päästy sopuun kahden vuoden neuvottelujen jälkeen. *Gazpromin* osuus South Stream -hankkeesta tulee olemaan 50 %, italialaisen *Enin* 20 % ja saksalaisen *Wintershallin* ja ranskalaisen *EdF:n* kummankin 15 %. Keski-Aasiasta ja Venäjältä Mustanmeren ali Eurooppaan kulkeva putki on tarkoitus saada valmiiksi vuoden 2015 loppuun mennessä.

Gazprom kasvattaa osuuttaan Euroopan kaasumarkkinoilla. *Gazpromin* tytäryhtiö *Vemex* on ostanut tshekkijhtiö *RSP Energyn* enemmistöosuuden ja alkaa näin ollen toimittaa maakaasua ja sähköä teollisuuden lisäksi tšekkiläisiin kotitalouksiin. *RBK Daily* -sanomalehden mukaan tämä osoittaa, että *Gazprom* pystyy lisäämään osuuttaan Euroopan energiamarkkinoista EU:n kolmannesta energiapaketista huolimatta toimimalla epäsuorasti tytäryhtiöittensä kautta.

Metsä- ja maatalous

Pääministeri Putin: "Emme ole luopuneet suunnitelmista korottaa puutulleja". Yhtenäinen Venäjä -puoleen järjestämässä alueiden välisessä konferenssissa Jaroslavissa 5.9. esiintynyt pääministeri Putin korosti, että jalostamattoman puun vientitullien jäädyttäminen oli väliaikainen toimenpide, joka tehtiin suomalaisten kumppanien pyynnöstä. Putin toivoi, että suomalaiset kumppanit valitsevat suuntansa ja ryhtyvät toimenpiteisiin ja että yhdessä löydettäisiin kummankin osapuolen hyväksyttävissä olevia ratkaisutapoja. Samassa tilaisuudessa Putin näki täysin mahdollisena nostaa päällystetyn painopaperin tuontitulli 5 %:sta takaisin aiempaan 15 %:iin siihen mennessä, kun *Ilim Groupin* Korjažman tehdas Arkangelin alueella alkaa tuottaa päällystettyä paperia.

Venäjän metsätalousvirasto: Metsäpalojen määrä vähentyi Venäjällä lähes puolella viimevuodesta. Viraston mukaan Venäjällä rekisteröitiin vuoden alusta 8.9. mennessä 18 900 metsäpaloa, joka oli 42 % vähemmän kuin edellisvuonna. Paloala oli 1,1 miljoonaa hehtaaria, joka oli 14 % vähemmän kuin vuosi sitten. Moskovan alueella syttyi noin 750 metsäpaloa eli 3,5 kertaa vähemmän kuin vuonna 2010. Paloala jäi alle 500 hehtaarin, mikä oli 50 kertaa vähemmän kuin viime vuonna.

Leningradin alueen metsänvuokraajien velat metsänkäytöstä ovat 9,6 miljoonaa euroa. Suurimpia velallisia federaation ja alueiden budjetteihin ovat mm. Leningradin alueellinen metsätalousyrittäjä *Lenoblleshoz* (800 000 euroa) sekä *OAO "Vyborskaja tselljuloza"* (Viipurin sellutehdas, 400 000 euroa). Viranomaiset valmistelevat kannetta välímiesoikeuteen velallisten velkojen takaisinperimiseksi ja maa-alueiden vuokrasopimusten purkamiseksi.

Kiina, Venäjä ja Suomi keskustelevat metsäyhteistyöstä Baikalin talousfoorumissa 12.–14.9.

Foorumin lehdistökeskuksen mukaan maiden yritykset keskustelevat yhteisyritysten perustamisesta. Irkutskin alueen metsäkompleksin ministerin Nikolai Penjuškinin mukaan tarkoituksena on yhdistää suomalainen teknologia, kiinalainen rahoitus ja venäläiset raaka-ainevarat. Ministeri Penjuškin oli kiinnostunut myös uuden teknologian käytöstä Irkutskin alueen metsävarojen arvioinnissa, metsien lentopalosuojelun tehostamisesta ja puupörssin luomisesta.

Suunnitteilla olevan uuden Moskova-Pietari-nopeajunaradan rakentaminen saattaa uhata arvokkaita metsä- ja luonnonsuojelualueita. Venäjän hallitus on 31.8.2011 antamallaan asetuksella käynnistämässä uudelleen Moskova-Pietari-nopeajunaradan rakentamista. Venäjän *Greenpeacen* mukaan ensimmäinen yritys tehtiin jo presidentti Jeltsinin aikaan vuonna 1991. Uuden asetuksen mukaan liikenne-, talouskehitys- ja finanssiministeriöiden tulee yhdessä Venäjän rautatielaitoksen (*OAO Rossijskie železnye dorogi*) ja *Vnešekonombank*-pankin kanssa laatia jo syyskuun aikana esitys uuden rautatien rakentamisesta, sen rahoituksen järjestämisestä ja tarvittavista lainsäädännön muutoksista. Ennakkotietojen mukaan noin 660 km mittaisen radan tulisi olla valmis vuonna 2017 ennen vuoden 2018 jalkapallon maailmanmestaruuskisoja.

Maataloustekniikan tuontitullit nousivat. Tulliunionin komissio on päättänyt nostaa 1.9.2011 alkaen seuraavien maatalouskoneiden tuontitulleja 0 %:sta 5 %:iin: peräkärrylevittimet, juurikaspuimurit, leikkuupuimurit, viljanpuhdistuskoneet (1.1.2012 alkaen), lautasäkeet, muut kylvökoneet ja paalaimet. Venäjän maataloustekniikan tuottajayhdistys *Rosagromaš* oli jo huhtikuussa 2009 vaatinut 37 tullikoodin tuontitullin korottamista 15 %:lla. Yhdistyksen johtajan Evgeni Kortševoin mukaan tehty päätös auttaa tasoittamaan kilpailuolosuhteita ulkomaisten valmistajien kanssa.

Venäjän viljanvienti vauhdissa vientikiellon purkamisen jälkeen. Venäjä vei viljaa heinä-elokuussa 5,7 miljoonaa tonnia, josta 92 % oli vehnää. Päävientimaat olivat Egypti, Turkki ja Saudi-Arabia. Venäjä aikoo viedä tänä satokautena viljaa 20 miljoonaa tonnia lähinnä Eteläisistä ja Pohjois-Kaukasuksen federaatiopiireistä. Keskimääräinen vientihinta on ollut 293 dollaria/tonni, kun kotimaassa keskihinta on ollut 170 dollaria/tonni.

Maatalousministeriö suunnittelee viljan interventio-ostoja. Tarkoituksena on ostaa markkinoilla oleva ylimääräinen vilja sen hinnan laskun estämiseksi. Ministeriö korostaa, että huolimatta arvioidusta 90 miljoonan tonnin viljasadosta siitä on ensin saatava tarkempi kuva. Lisäksi valtion interventio-ostoja ei tarvittane koko maan alueella, vaan osalla alueesta, kuten Keskiössä ja Volgan federaatiopiireissä. Maatalousministeri Skrynnik arvio, että ministeriö on valmis ostamaan interventiovarastoon 1,5-2 miljoonaa tonnia viljaa. Tällä hetkellä viljaa on varastossa on pääasiassa Venäjän Aasian-puoleisessa osassa 6,6 miljoonaa tonnia, josta noin puolet on 3-luokan elintarvikevehnää.

Ulkomaankauppa ja tullaus

Venäjän tullauksen siirtäminen ulkorajojen läheisyyteen ja tullipaikkojen muutokset jatkuvat. Venäjän tullilaitos on viime aikoina toteuttanut useampi uudistus, jonka tavoitteena on ollut tullivalvonnan yksinkertaistaminen ja menettelyjen nopeuttaminen. Suomen kannalta muutokset ovat tarkoittaneet useampien lähialueen tullitoimipaikkojen sulkemista. Pietarin alueella on suljettu Pohjoisen, Viipurin, Piskarevin ja Železnodorožnyin tullitoimipaikat, Karjalan alueella on suljettu Pääjärven tullitoimipaikka. Vastaavasti Puškinon ja Janinon tullitoimipaikat aloittivat toimintansa ja vuoden alussa aloittaa Belo-ostrovin tullitoimipaikka. Tullilaitoksen mukaan 13 maantieliikenteen rajanylityspisteeseen tullaan rakentamaan tullilogistiset terminaalit. Tällä hetkellä Luoteisvenäjän tullipiirin alueella toimii seitsemän tullilogistista terminaalialue, joista kolme sijaitsee Viipurin tullin alueella. Karjalan tullin alueella toimii vain Värtsilän terminaalialue. Vuoteen 2013 mennessä suunnitellaan avattavaksi uusi terminaalialue Lytän tulliaseman

läheisyyteen. Useita tullitoimipaikkoja, mm. Torfjanovkan ja Svetogorskin tullitoimipaikat, on siirretty tullilogististen terminaalien alueelle. Viipurin tullitoimipaikan tullaus- ja tullivalvontaosasto siirrettiin jo vuoden alussa rajan läheisyyteen ZAO Rostek-Vyborgin tiloihin. Myös Värtsilän terminaali toimii Rostekin tiloissa. Muutokset eivät ole sujuneet ongelmitta. Eräitä tullitoimipaikkoja suljettiin ilman ennakkovaroitusta tai lyhyellä varoitusaajalla. Uusien tullitoimipaikkojen kapasiteetti ja osaaminen ovat ainakin alkuvaiheessa olleet usein puutteellisia, mikä on johtanut paikoin suuriin jonoihin ja ruuhkiin tullitoimipaikoilla. Yritykset ovat joutuneet etsimään uusia logistisia reittejä, mitä tehtävää ei ole helpottanut se, että alueen liikenneinfrastruktuuri on kehittymätön. Lähitulevaisuudessa ongelmaksi saattaa muodostua myös Venäjän federaation hallituksen asetus nro 442 (3.6.2011) ”Venäjän federaation valtionrajan rajanylityspaikat, joiden kautta on sallittua tuoda Venäjän federaation alueelle ihmiselle vaarallisia tavaroita, kemiallisia, biologisia ja radioaktiivisia aineita, jätteitä ja muita ihmiselle vaarallisia lasteja sekä ruokatarvikkeita, - aineita ja – valmisteita”. Asetus astui voimaan 21.6.2011.

Kaksi kolmasosaa tulli-ilmoituksista annetaan jo sähköisesti. Venäjän federaation tullilaitos on viime vuodet tähdännyt sähköisen ilmoittamisen käyttöönoton laajentamiseen. Tullilaitoksen mukaan jo kaksi kolmasosaa tulli-ilmoituksista annetaan sähköisesti ja näistä 61 % internetin kautta. Ennen uudistusta vuonna 2010 vastaava luku oli alle 2,5 %. Viime vuoden aikana noin 52 % ulkomaankaupparyityksistä käytti sähköistä tulli-ilmoitusta (kaikkiaan ulkomaankaupparyityksiä on hieman yli 23 500). Toistaiseksi sähköinen ennakkoilmoitus voidaan antaa vain maanteitse tai rautateitse tuotavista tavaroista. Jatkossa järjestelmää tullaan laajentamaan ottamalla siihen mukaan meri- ja ilmakuljetukset. Maantiekuljetusten osalta harkinnassa on siirtyminen pakolliseen ennakkoilmoittamiseen. Tästä tullaan aikanaan informoimaan ulkomaankaupparyityksiä ja muutosta tulee edeltämään puolen vuoden siirtymäkausi.

Henkilöautojen tuonti kasvaa tuontitullista huolimatta. Venäjän tullitilaston mukaan henkilöautojen tuonti kasvoi tammi-heinäkuun aikana peräti 70 % edellisvuoteen verrattuna. Seitsemän kuukauden aikana Venäjälle tuotiin yli puoli miljoonaa henkilö-autoa, koko vuoden ennuste on miljoona autoa. Kokonaismäärä ei vielä ylitä vuosien 2007–2008 ennätysmääriä, mutta on nopeasti elpynyt vuoden 2009 talouskriisistä. Henkilöautojen tuonti on jatkanut kasvuaan vaikka Venäjällä on vuodesta 2009 30 % tuontitulli uusille henkilöautoille. Myös henkilöautojen myynti on kasvanut, European Association of Business- järjestön raportin mukaan myynti kasvoi 50 %:lla tammi-heinäkuussa 2011. Järjestö ennustaa, että henkilö-autojen myynti kasvaa 2,5 miljoonaan autoon tänä vuonna.

Venäjän tuonti IVY-maiden ulkopuolelta on kasvanut yli 40 %. Venäjän tullitilastojen mukaan tuonti IVY-maiden ulkopuolelta kasvoi tammi-elokuussa 41,7 % edellisvuodesta. Kasvuvauhti on kuitenkin hiljentynyt, elokuussa kasvu edellisvuoden elokuuhun verrattuna oli 26,8 %. Kesällä nousi autojen ja veneiden tuonti, kuin taas elintarvikkeiden tuonti laski. Venäjä on tänä kesänä vähentänyt erityisesti vihannesten ja hedelmien tuontia, kuin Venäjän oma sato on kasvanut. Viime vuonna Venäjän sato oli poikkeuksellisen heikko helteiden ja kuivuuden takia.

Sääntely ja viranomais määräykset

Uuden yrityksen voi rekisteröidä netin kautta. Veroviranomaisten ylläpitämä yritysrekisteri toimii nykyään myös internetin välityksellä (www.nalog.ru). Internetin välityksellä voi mm. hakea yritysten rekisteröintitietoja. Uutena palveluna voi myös rekisteröidä uuden yrityksen kokonaan internetin kautta. Rekisteröintiasiakirjat skannataan ja liitetään hakemukseen. Uusi rekisteröintipalvelu toimii toistaiseksi vain Moskovassa, jonka lisäksi toiminta aloitetaan tänä syksynä Pietarissa, Tulassa ja Orenburgissa. Muualla yrityksen rekisteröinti vaatii henkilökohtaisen käynnin paikallisella verotoimistolla.

Venäjä ei siirry enää talviaikaan ja aikavyöhykkeiden määrä vähennetään. Syyskuusta alkaen Venäjällä on vain 9 aikavyöhykettä aikaisemman 11 sijaan. Suurin osa väestöstä asuu nk. toisen aikavyöhykkeen rajojen sisällä, joka kattaa peräti 52 hallintoaluetta, ml. suurkaupungit Pietari ja Moskova. Tämä aikavyöhyke on ollut yhden tunnin Suomea edellä niin kesällä kuin talvella. Suomen talviaikakaudella (normaaliaikana) tämä aikavyöhyke on kuitenkin jatkossa kaksi tuntia Suomea edellä, Venäjän päätettyä luopua kesä- ja talviaikaan siirtymisestä. Kesäaika ehti olla Venäjällä käytössä 30 vuotta, vuodesta 1981 vuoteen 2011.

Ulkomaisille korkeasti koulutetuille asiantuntijoille luvataan helpotusta työviisumin saannissa.

Hallitus on hyväksynyt 5.9. asetuksen, jonka mukaan ulkomaisille korkeasti koulutetuille asiantuntijoille ja heidän perheenjäsenilleen voidaan jatkossa myöntää monikertatyöviisumit Venäjälle. Viisumi voidaan myöntää enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Viisumit haetaan Venäjällä sijaitsevan diplomaattisen edustuston tai konsulaatin kutsulla.

Uusia lakiesityksiä voi vapaasti kommentoida duuman nettisivuilla.

Osana julkishallinnon uutta e-palvelukonseptia eli sähköisten palvelujen kehittämistä, duuma avaa internetiin keskustelusivuston, jossa kansalaiset voivat kommentoida kaikkia duuman käsittelyyn tulevia lakiehdotuksia. Jo aiemmin avattiin testimielessä suuren suosion saavuttaneet keskustelusivut kahdelle uudelle lakiehdotukselle (poliisilaki ja koulutuslaki). Uudet nettisivut tulevat testikäyttöön jo lokakuussa ja edelleen kaikkien käyttöön joulukuussa, sopivasti duuman vaalien aikaan.